



„Úgy ítélem meg, hogy szellemiségéhez legközelebb mi állunk, ezért kétszeres a felelősségünk.”  
Beszélgetés dr. Kamp Salamon karnaggyal ▶ 3. oldal

„Elgondolkodtató és nagyon bátorító, hogy a Németországi Protestáns Egyház (EKD) számos tagedyháza mellett az uniált egyházak, valamint az osztrák ágostai és helvét hitvallású protestánsok lelkészei a lelkészavatáskor (ordinatio) mindmáig felesküdnék a *Barmeni hitvallásra*, amely éppen ezért a *Német evangélikus énekeskönyvben* is megtalálható.”  
Vallástétel Barmenben ▶ 6. oldal

„Talán nem tévedek nagyot, ha azt állítom, hogy életében négy dolog, négy ügy volt szétszálazhatatlanul meghatározó: a család, a haza, a művészet és a hit.”  
In memoriam Polgár Rózsa ▶ 13. oldal

Üdvösségnek élni ▶ 2. oldal  
A szélkerék prédikációja ▶ 3. oldal  
Évzáró a hittudományi egyetemen ▶ 4. oldal  
Egyháztáji (református) program ▶ 10. oldal  
A Lélek és a gyülekezet ünnepe ▶ 11. oldal  
Hálaadás Homokbödögéért ▶ 14. oldal



HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELE

Lengyel, cseh és szlovák kollégájával egyetemben a június 16-i ünnepeisorozatra érkezett hazánkba Joachim Gauck német államfő, aki Nagy Imre miniszterelnök és társai 1958-as kivégzése és 1989-es újrateremtése évfordulójának előestéjén – elsőként – a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) vezetőivel találkozott. A Kempinski szállodában adott fogadáson Gáncs Péter elnök-püspök, Pröhle Gergely országos felügyelő és Hafenschner Károly, az MEE zsinatának lelkészi elnöke a pályafutását (a volt NDK-ban) evangélikus lelkészként kezdő szövetségi elnöknek átnyújtotta 2009-ben megjelent önéletrajzi kötete magyar kiadását. Az egykor a keletnémet állambiztonsági minisztérium, a Stasi aktáit feltáró hivatali is vezető államfőt megajándékozták továbbá a Háló tényfeltáró sorozat legújabb kötetével, valamint az Evangélikus Élet legutóbbi lapszámával, amelynek címlapján számoltunk be a Luther Kiadó gondozásában napvilágot látott Gauck-memoár „időzítéséről”.

▶ Folytatás a 3. oldalon

## Megvan az ideje a türelemnek

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

Szentháromság ünnepével ismét lezárult az egyházi esztendő ünnepteli szakasza, és kezdetét veszi az a különös időszak, amelyet sokan csak „az ünneptelen félévként” emlegetnek. Mivel ez hagyományosan egybeesik a nyári iskolaszünet és a szabadságolások kezdetével is, lényegében az egyházi és gyülekezeti életben is megáll a megszokott aktivitás: a jelentős ünnepek mögöttünk vannak, a zöld színű vasárnapok hosszú sora pedig – végre! – elhozta a kikapcsolódás lehetőségét.

Mégis megvan ennek az időszaknak is a maga üzenete: az ünnepek sorát követően, amelyeken Isten értünk tett, megváltó erőfeszítéseit ünnepelehetjük, eljön az egyéni és közösségi növekedés időszaka! Ezt jelzi nekünk az is, hogy az oltár zöld színbe öltözik: a növekedő vetés, a természet vőre természet színébe. Az sem lehet véletlen, hogy a színek hagyományos szimbólumrendszerében a zöld egyben a türelem színe is, hiszen mindenkinek tudnia kell, hogy a gyümölcs, a termés kifejlődéséhez és beéréséhez idő és türelmes gondoskodás szükséges.

Mi azonban nem tudunk várni. Szélsőségesen türelmetlen korunkban szinte minden arra épül, hogy miként lehet mindent felgyorsítani, akár erőszakkal is. Mindig vannak, akik húsz perc alatt akarnak hagyományosan telt ízű bablevest főzni, két hét alatt akarnak megtanulni felsőfokon angolul, vagy éppen kényszeredett jókedvvel reklámozzák a kínjában érlelt kora tavaszi paradicsomot, amelynek nyomorúságos ízében is csak a józan ésszel szembeni akarás lehet érezni.

Pedig az idő, a nekünk adott és általunk odaszánt idő egyike Isten legnagyobb ajándékainak az emberéletben! Nélküle semmi nem lehet azzá, amivé lennie kell. Amilyen állóság és illúzióromboló a hormonok és doppingszerek erejével elért sport-siker, olyan kiábrándító a türelmetlenség és erőszakosság ezerféle következménye emberi kapcsolatainkban és lelki erőnlétünkben is. Mindennek rendelt ideje van, amit nem lehet és nem is tanácsos átugrani. De megvan-e még az ideje bennünk és közöttünk a türelemnek?

Az elmúlt évszázadok nyomán a türelem és a tolerancia a legtiszteletreméltóbb elvek egyike lett az európai kultúrában. Keserűen jegyezhetjük meg ugyanakkor, hogy valószínűleg azért tiszteljük annyire ezt az elvet, mert olyan ritkán lehet benne részünk valójában. Az elmúlt kétszáz év meghatározó megújulási mozgalmi ugyanis – akár nemzeti alapú, akár szocialista vagy liberális gyökerű eszmékről legyen szó – végtelen türelmetlenséget árasztottak magukból, és végtelen türelmetlenségre szoktatták az embereket is.

Mindegyik egyetértett – és ma is megegyezik – abban, hogy nincs időnk a dolgok természetes menetében, a folyamatok gondoskodással és munkával kísért beérésével elérni magasabb céljainkat. Azaz sosincs idő együtt megvalósítani a terveket, megvárni akár a lassabban felzárkózókat is, hanem csak és kizárólag a modernkori reformdüh az egyetlen járható út, ahol a rátermettek közül a lehetőségeket és kötelességeket, a megreformálandó közösség pedig igyekezzen lépést tartani a megváltó eszmékkel, különben lemarad, és akkor csak magára vethet...

Ez az általános, ránk nehezedő nyomás nemcsak forradalmakat és felkeléseket váltott ki az ellenállás jegyében, hanem aranykorra változtatta a türelmes építkezés és növekedés ritka időszakait is az emberi emlékezetben. Mert a türelmes és természetes növekedés idejét nem lehet eléggé megbecsülni!

Hiszen józan ésszel ki várhat jóízű eredményt ott, ahol állandóan változnak a tervek, elképzelések és elvárások? Ahol mindenkinek minden csak most és azonnal lehet jó, és mindenki másnak csak az egyetlen dolga van, hogy legyen meg az én akaratom és elképzelésem? Ahol az emberek nem tudnak békességben – és persze alázatos önismeretben... – élni a természet rendjével, az emberi közösség kultúrájával, végső soron pedig Isten türelmes munkálkodásával, amellyel fenntartja az egyébként izgága, akaratos és végtelenül türelmetlenné vált emberek világát még ma is.

A mögöttünk álló ünnepteli félév csupa aktivitás, kezdeményezés, lendület – nem véletlenül, hiszen ezek mögött az ünnepek mögött Isten elkötelezett, következetes és együttműködésre hívó cselekvése áll. Az egyházban és a gyülekezetben viszont nem uralkodhat el az az érzés, hogy már abba is belefáradtunk egy félév alatt, amit Isten tesz értünk – most pedig növekedjék fel az ő vetése magától, amíg mi egyszerűen kikapcsolódunk, és szabadságoljuk magunkat.

Visszont amikor megcsömörlöttünk már az egymást váltó, reformdühvel átítatott emberi türelmetlenségek irritáló és nyomasztó érzésétől, vajon észrevesszük-e még, ha Isten a természetes és jóízű növekedés, az emberi és lelki, személyes és közösségi érlelődés egészséges, emberléptékű idejét kínálja fel nekünk? Ahol az Istenre, az egymásra és még a magunkra is fordítható idő ismét ajándékká válhat? Megvan-e még nálunk és közöttünk az aktív türelemnek ez az ideje?

A szerző evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyháztörténeti Tanszékének egyetemi tanára

## Burgenlandi evangélikusok ünnepe

▶ Nyugat-magyarországi gyülekezeteinkben elő-előfordul, hogy az *Erős vár a mi Istenünk* kezdetű ének – a hangerőt tekintve – előcsalogatja a hívekből a versenyszellemet. Evangélikus himnuszunk éneklése közepette német és magyar ajkú testvéreink körében mint-ha elindulna egyfajta versengés, hogy kinek nagyobb a „serege”. Június 14-én Sopronban egyértelműen a németül éneklő „feszte burgosok” („Ein feste Burg...”) irányába lengett ki a mérleg nyelve. Nem csoda, hiszen a „hűség városa” és annak lutheránus gyülekezete a burgenlandi evangélikusok Gusztáv Adolf-ünnepének adott otthont. Az osztrák egyházi rendezvény különlegessége nem csupán a helyszín kiválasztásában rejlett, hanem abban is, hogy erre az alkalomra éppen negyedszázaddal a páneurópai piknik után kerülhetett sor.

Az ünnepség a soproni evangélikus templomban vette kezdetét kétnyelvű istentisztelettel, amelyen Gáncs Péter elnök-püspök – a 46. zsolttár 11. és 12. verse alapján – német nyelven hirdetett ígét. A liturgiai szolgálatban Gabnai Sándor, a Soproni Egyházmegye esperese, Holger Manke soproni német lelkész és néhány soproni gyülekezeti tag vett részt.

Az istentiszteletet követő közgyű-

léshez kapcsolódva köszöntések sora hangzott el. Ünnepi köszöntőt mondott Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke mellett Milan Krivda szlovák püspök, dr. Fodor Tamás, Sopron város polgármestere, Andreas Liegenfeld burgenlandi tartományi tanácsos, valamint Hans Niessl burgenlandi tartományfőnök is. Az ebédszünet után számos zenei és kulturális program

▶ Folytatás a 7. oldalon

## Háromfalusi gyökerek

▶ Olvasom a régi lapokban, hogy a 19. század végén Hétfalu lakói Háromfaluba szekerestek, hogy vidám, táncos majálisokat rendezzenek. Nem hiányoztak ezekről a lelkészek sem, akik magukkal vitték az ígét is. A zajzoni borvízforrások környékén terebélyesedett az a gyökér, amelyből ma is ágazik a hagyomány fája. A Barcaság egyik távolabbi pontján, a szintén csángó Apácán a pünkösdi utáni időszakot „zöldfarsangnak” nevezték. Egy ilyen zöldfarsangot ült az elmúlt hétvégén a csángó Háromfalu, amikor megszervezte a hagyományünnepet. Nem hiányoztak erről a többi csángó település képviselői sem.

A háromfalusi hagyományünnepem ismét láthatóvá lett a sokszínűség, a hajtások, amelyek a több száz éves csángó gyökérből sarjadnak ki újra és újra, még ha olykor úgy tűnik is, hogy ritkulnak az életképes ágak. A ládafiából előkerültek a féltett darabok, s bár foszladoznak a mellények és a kötények, szakadnak az évszázados szalagok, a zajzoni, tatrangi és pürkeréci csángó lányok és asszonyok büszkén mutatták meg magukon az örökségeket.

▶ Folytatás a 8. oldalon





# Továblépések az EHE-n

► „Együtt lépünk eggyel tovább” – fogalmazott dr. Béres Tamás, a Rend- szeres Teológiai Tanszék vezetője június 13-án, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) tanévzáró istentiszteletén a zuglói evangélikus templomban. A szomszédos kollégium felújítását végző munkások aznapra letették szerszámaikat. A vizsgatemető-évértékelő – és nem utolsósorban hálaadó – alkalmon mind az alsóbb és felsőbb évfolyamok kiemelkedően teljesítő növendékei, mind a teológiai tanulmányaikat az idén, illetve negyven, ötven vagy hatvan évvel ezelőtt abszolválók elismerésben részesültek.

A 118. zsoltár 24. versét idézte igehirdetésében Béres Tamás: „Ez a nap az, amelyet az Úr elrendelt, vigadozunk és örüljünk ezen!” Nem egyszerű évzáró ünnep a mai – hangsúlyozta –, a jövő embereit köszönhetjük. A jövő embereinek útja a közösségi terek kialakítása és megerősítése felé vezet. A mesterszakért felelős professzor a társadalom különböző rétegei felé való kilépésre buzdította a hallgatókat. „Vigyétek az evangélium erejét és a lelkiismeret szabadságát utatokra” – hangsúlyozta.

Az igehirdető érdekes és elgondolkodtató statisztikát hozott társadalmunk életképességéről. Eszerint a magyar társadalom 70%-a szenved, 20%-a lázad, és csupán 10%-a cselekszik. Magától értetődő, hogy aki útra bocsát, az a harmadik csoportban szeretne tudni bennünket – szögezte le Béres Tamás. Nagy szavak helyett pedig az oly gyakran hallott, ám kevéssé mélyen értett kifejezésekre irányította a figyelmet, mint a reménység. A reménység minden pillanatban kezdődik, és értelmes életre hív.

A reménység hangjait az egyetem énekkara és liturgikusének-semináriuma szolgáltatta meg *Dömök Krisztina* vezényletével. Orgonán *Finta Gergely* játszott.

Az ünnepi ülést dr. Korányi András, az EHE Egyháztörténeti Tanszékének professzora nyitotta meg.

Dr. Szabó Lajos rektor nagy ívű áttekintésében hangsúlyozta, hogy a minőségi képzés garanciája az a lelki többlet, amelyet az intézmény folyamatosan éltetni igyekszik. A rektor beszédében kitért arra, hogy az elmúlt tanévben – Béres Tamás és Korányi András személyében – két új professzort nevezhettek ki, és kiemelte azt is, hogy az EHE oktatói tevékenyen részt vettek a revideált új fordítású (RUF) Biblia teológiai munkálataiban, valamint a reformáció emlékére készülő Luther-sorozat gyarapításában is. A teológia és a művészet viszonyáról elmélkedett még Szabó Lajos, megemlékezve *Polgár Rózsa* textilművész „kárpitba szőtt

emlékeinek” univerzális üzenetéről és erejéről.

Jó kedvvel köszöntötték ezután az ókori szövegekkel mindig jókedvű elbábó, idén ötvenéves dr. *Köszeghy Miklós*ot, az egyetem oktatóját. Méltó búcsúztatásban részesültek a teológia életébe új szint és hangot hozó német ösztöndíjas cserediákok is.

Beszédet tartott *Kodácsy Tamás*, akinek habilitációs dolgozatát ebben a tanévben fogadta el az EHE illetékes bizottsága. A habilitált doktor a szószéki beszéd isteni és emberi oldalának összefonódásáról beszélt. *Kodácsy Tamás* – mint az EHE testvérintézményének, a Károli Gáspár Református Egyetemnek az oktatója – külön is köszönte az ökumenikus nyitottságot, és hangsúlyozta, hogy ezt a teológiai munkában általában is elengedhetetlennek tartja.

Mostanra jobbra kicserélődött az egyetem rektori és gazdasági hivatalának személyi állománya. *Kovács Viktor* egyetemi lelkész feleségével, *Kovácsné Sterczner Rita* egykori tanulmányi felelőssel és néhány hetes gyermekükkel vidékre költözik lelkészi szolgálatra. (Az új tanévtől *Págyánszky Ágnes* lesz az egyetemi lelkész.)

Az alkalom offertóriuma a kiemelkedő tanulmányi eredményeket elért tanulókat támogató Dr. Sólyom Jenő Alapítvány céljait szolgáltatta. Az alapítvány éves jelentését Korányi András ismertette. A Dr. Sólyom Jenő-díjat *Percze Sándor* györményfőcsanak evangélikus lelkész nyerte el *Művészet, mozi, prédikáció* című pályaművével.

Az idej tanév oklevéltermése is bővös volt. Nyolcan szereztek teológus-lelkész, ketten katekétá-lelkész munkatárs, három hittanár-nevelőtanár, négyen teológus mesterszakos oklevelet, egy hallgató pedig kántor szakon vehetett át oklevelet.

A jubilánsok nevében *Pátkai Róbert* nyugalmazott püspök megszívelendő teológiai gondolatokkal köszöntötte az ünnepi ülés résztvevőit. ■ KINYIK ANITA

**Teológus-lelkész szakon oklevelet szerzett:** Andrejek-Györfi Judit, Arató Lóránd, Bajnóczi Mária, Brunner Beatrix, Gyurkó Donát, Kulcsár Márton, Molnár Lilla, Szlakuó Orsolya • **sikeres záróvizsgájáról igazolást vehetett át:** Bence Gyöző • **Katekétá-lelkész szakon oklevél szerzett:** Zaharia Annamária Júlia • **sikeres záróvizsgájáról igazolást vehetett át:** Ondrik Erzsébet • **levelező tagozaton alapfokozatú (BA) oklevelet szerzett:** Horváthné Somogyi Renáta • **sikeres záróvizsgájáról igazolást vehetett át:** Tóth Zsolt • **Hittanár-nevelőtanár mesterszakon oklevelet szerzett:** Fülöpné Horváth Mónica, Nagyné Gadányi Andrea, Óvári-Urbán Anikó • **sikeres záróvizsgájáról igazolást vehetett át:** Szabó-Varga Aliz • **Teológus mesterszakon, szociáléta szakirányon oklevelet szerzett:** Frankó Dóra, Négyesi Zsolt, Szűcs Kinga Beatrix • **bibliikus szakirányon oklevelet szerzett:** Pásztor Zsófia Eszter • **Kántor szakon oklevelet szerzett:** Arató Lóránd • **Habilitációs oklevelet szerzett:** Kodácsy Tamás

**Jubileumi oklevelek: Emléklap** (40 éve, 1974-ben végzett): Balogh András, dr. Foltin Brúnó Pál, Gáncs Péter, Szabóné Mátrai Marianna, Némethné Tóth Ildikó, Mátis András • **Arany oklevél** (50 éve, 1964-ben végzett): Aradi András, Kósa László Csaba, Kutyej Pál Albert, Nobik Erzsébet, Rözse István • **Gyémánt oklevél** (60 éve, 1954-ben végzett): D. Kevházai Lászlóné Czégényi Klára, Glatz József, Sárkányné Horváth Erzsébet, Karner Ágoston, Dóka Zoltánné Lakos Magda, Pintérné Nagy Erzsébet, Pátkai János Róbert, Völgyes Pál

A Dr. Sólyom Jenő-díjat vehette át: Percze Sándor



T. PINTÉR KÁROLY FELVÉTELE

## Mit vár az egyház a teológiától?

Részletek dr. Szabó Lajos évzárói rektori beszédéből

### Az aktuális kérdés

Az elmúlt tanévben egyházunkban többször is megfogalmazódott egy nagyon határozott igény és elvárás az Evangélikus Hittudományi Egyetemmel kapcsolatban. Foglalkozott ezzel a püspöki tanács, a zsinat és az országos presbitérium is. De több más megbeszélésnek is ez a kérdés volt a témája: mit vár az egyház a teológiától? Folyamatosan zajlik ma az együtt gondolkodás az egyetem és fenntartója, a Magyarországi Evangélikus Egyház között. Ezek az alkalmak több aspektusból vizsgáljuk az evangélikus teológiai képzés aktuális lehetőségeit és megújulásának útját.

Az alapkérdés valóban ennyi: mit vár az egyház a teológiától? Elméleti és gyakorlati kérdésként valóban ez az egyik standard kutatási irány a teológia tudománya számára minden időben. Amióta intézményesedett a teológiai oktatás a történelem folyamán az egyetemi keretekben, azóta időközönként újra és újra előtérbe kerül ez a kérdés. Ez a dialógus javára válhat a teológiai munkának, ha valóban őszintén és partneri stílusban folyik. A tudományos munka örök kritériumát is szem előtt tartja azzal, hogy az egyetemi autonómia nem csorbul a folyamatban. Kölcsönös így a felelősség az egyház és az egyetem között.

Egyik beszélgetőpartnerünk, *Fábris György* egyházkerületi felügyelő egyértelmű tömörséggel ki is fejezte a fenntartói elvárást az oktatókkal folytatott eszmecsere: minőségi képzést várunk. Ha arra gondolunk ma, hogy a rendszerváltozás negyedszázados évfordulóját éljük, akkor ez a szinte teljesen újraformálódott magyar egyházi felsőoktatás számára is mérföldkő. Mi valósult

meg negyedszázad alatt? Milyen munkaerő került az egyházi szolgálatba? Mennyire és milyen színvonalon áll helyt ma az a generáció, amely ebben az időszakban kapott diplomát akár csak a mi intézményünkben is?

A mai ünnepi alkalmunknak is ez a tétje: mennyire felvértezett, milyen erősen lépnek ki intézményünk-ből azok, akik diplomát vesznek át, és szolgálatba állnak hamarosan? Oktatók és hallgatók abban bízunk, hogy valóban rendelkeznek azzal a tudással és képességgel, amely lehetővé teszi majd szolgálatukat az egyházban. Emberileg nézve lehet garanciákat keresni és beépíteni is a képzési folyamatba, de a kilépéskor egy „kezdésre” való alkalmasság a tét. Ez egy külső oldal, amelyet minden bizonyonnyal a DPR, vagyis a diplomás pályakövető rendszer kiépítésével mi is alaposabban fogunk látni, grafikonok és számsorok segítségével.

A teológiai diplomának van azonban egy másik vetülete is. Egy olyan lelki oldal, amelyet nem lehet jegyekben és minősítésben kifejezni. Ez a személyes, belső lelki érték, amely minden végzett hallgatóban más-más módon jelen van. De lényeges a fejlettsége és érettsége a pályakezdő élet számára.

Bízunk benne, hogy a külső és belső „diploma” egyaránt jó minőségű és hitelesítő erejű. Erre a másodikra vonatkozóan nagyon hamar visszajeleznek a gyülekezetek tagjai, az iskolák hittanosai és az új lelkész „érdeklődő, kíváncsi” környezete.

### A teológia a szélesedő kapcsolataiban újul meg

A teológiai gondolkodás azonban ennél szélesebb kapcsolati rendszerben és teljesebb képben tud csak iga-

zán működni. Bár ma egyre többször halljuk és olvassuk, hogy egy-egy szakterületnek is csak nagyon csekély részét láthatja át az adott terület kutatója, de a részeredmény, a speciális terület is csak akkor érvényesül, ha érthető nyelven és a nagy egész számára is indokoltan fogalmazza meg téziseit.

A teológia is akkor igazán teológia,



Béres Tamás hirdeti az egyetem tanévzáró istentiszteletén

KINYIK ANITA FELVÉTELE

ha minél inkább a teljesség, az „egész” irányában kutat és kérdez. Az impulzusait és a forrásait is a nagy összefüggések, az élet egészének megközelítésével szerzi be. Amikor hitre segíteni, hitben elmélyíteni szeretne, akkor is nagyon széles spektrumon mozog. Az élet pillanatait az élet egészének rendszerében szemléli. A véleményét is úgy tudja eredményesen kifejezni, ha nem pusztán a kifinomult hallásúaknak, a specialistáknak szól, hanem minél szélesebb körben nagyon sok embernek.

(...)

A teológia tudományának nyitottsága, érdeklődése akkor értékes, ha nagy területeken teszi lehetővé az aktív kapcsolatot a környezettel. Így nem válik életidegenné. Nem lejárt szavatosságú. A teológiának mint tudomágnak hihetetlen nagy befogadóképességűnek kell lennie. Minden félelemből, kishitűségből bekövetkező szűkülés és határépités egyben veszélyes is jelent. Valami kimarad Isten nagyságának és mindenhatóságának megismeréséből. A teológia ma arra van kötelezve, hogy felfedezzen és felismerjen jeleket és történeket úgy, hogy nyíltan és élvezetesen kérdezzen, érdeklődjön és szövegeket megvéljen kapcsolatban – ennek kockázatával és nehézségeivel is számolva.



A tanévzáró ünnepségen emléklapot vehetett át a teológián negyven éve végzett Szabóné Mátrai Marianna püspökhelyettes és Gáncs Péter püspök is

T. PINTÉR KÁROLY FELVÉTELE







# A burgenlandi evangélikusok soproni ünnepe

► Folytatás az 1. oldalról

Az ünnep helyszínválasztásának okáról, a szervezés kulisszatitkairól és a fiataloknak szóló rendezvényekről Manfred Koch burgenlandi szuperintendenst, Holger Manke soproni német lelkészt és Plöchl Ildikó határ menti gyülekezetpedagógust kérdeztük.

– Koch úr, az Ausztriai Evangélikus Egyházban a Gusztáv Adolf-ünnepségek rengeteg embert, számos résztvevőt vonzanak. Mióta zajlanak ezek a rendezvények?

– Ausztriában 1935 óta ünnepeľjük a Gusztáv Adolf nevével



fémjelzett napokat. Bár 1938 és 1948 között nem tartották meg az alkalmakat, de 1949-től ismét előtérbe került az ünnep megrendezése. Burgenland tartományban a Gusztáv Adolf-ünnep a legnagyobb szabású és a legtöbb embert vonzó evangélikus találkozó. Korábban kétezzer-ötszáz fő volt a résztvevők átlagos száma. Ez az utóbbi években ezer-ezer-ötszáz főre csökkent.

A létszámot tekintve két kiemelkedő rendezvényünk volt. Az egyik itt, Sopronban a rendszerváltás után, amikor közel háromezer-ötszázán szinte megtöltöttük a soproni evangélikus templomot. A másik pedig a bur-

genlandi Felsőőrött (Oberwart) volt 2007-ben, akkor a kelet-ausztriai egyházi napok rendezvényén voltunk jelen hasonló létszámban.

– Miért éppen Sopronban ünnepeľnek az idén?

– Mindannyiunkat jó érzéssel tölt el, és fontos számunkra, hogy huszonnégy év elteltével ismét Sopronban lehetünk, hiszen ez a mai alkalom is igen jelentős momentum a határon átvélő kapcsolatainknak. Az elmúlt években nem egy olyan munkaterület forrta ki magát, amely a határ menti evangélikus gyülekezetek kapcsolatait erősítette – mind az osztrák, mind a magyar oldalon. A burgenlandi Lépesfalva és a magyarországi Ágfalva közöt-

ti, illetve a határ menti egyéb kapcsolatok megerősítése céljából Plöchl Ildikó határ menti gyülekezetpedagógust állítottuk szolgálatba. Mesmer Ottó pedig – a szuperintendensek tanácsának megbízásából – az osztrák és a magyar evangélikus egyház kapcsolatainak megszilárdításán fáradozik.

Jelezném, hogy a következő évben is tervezünk egy közös alkalmat Magyarországon, Nemescsón. Továbbá: van egy elképzelésünk a – türelmi rendelet idején épült – templomokat összekötő „zarándokút” hálózatának kiépítéséről is. Ezenkívül a 2017-es jubileumi évben számos közös osztrák–magyar projektet szeretnénk megvalósítani.

– Manke úr, mennyi időbe telt egy ilyen nagyszabású és ilyen sok szálon futó rendezvény megszervezése? Az önök híres német precizitása és szervezőtechnikája mellett nem lett volna egyszerűbb az organizáció otthon, mint itt, Magyarországon?

– Nem az előkészületek, hanem az ünnep sikerei állnak a középpontban. Az a fontos, hogy minden résztvevő – legyen közelről vagy távolról érkező – jó érzéssel és elégedetten menjen haza, és tapasztaljon meg valamit ebből a határokkal is megküzdni tudó, különleges közösségből és Isten szeretetéből. Ezt szeretném most hangsúlyozni, mert ez motivált bennünket a hosszú, egy éven át tartó előkészületek során is. Ha pedig egy ilyen cél lebeg a szemünk előtt, akkor lényegtelen, hogy Magyarországon vagy Németországban szervezzük-e a rendezvénysorozatot.

– Hány ember vett részt az alkalom előkészítésében?

– Erre a kérdésre nehéz felelni. A kemény magot mintegy húszan alkotják, ők azok, akik az egész ünnepséget át tudják tekinteni. Ennél azonban lényegesen többen vagyunk. Jó néhányan állnak most is a standoknál, nagyon sokan pedig sütemények készítését vállalták. Megnyugtató érzés, hogy segítségünkre vannak a licisták, az Eötvös-iskola tanulói, és vannak itt jó néhányan az ágfalvi és a bánfalvi fiatalok közül is. Gyülekezetünk felnőtt korosztálya pedig a stabil háttérrel gondoskodik. Az önkéntes segítők közé számítom a kórusokat, a zenei csoportokat, a színészeket és a táncosokat is, hiszen ők mindannyian hozzájárulnak a rendezvény sikeréhez. Az önkéntes munkának ez a sokszínűsége és sokfélesége külön értéke a rendezvénynek.

– Mit jelent ez az ünnepség a soproniaknak és a soproni evangélikusoknak?

– Sopron a nyugat-magyarországi régió egyik nagyvárosa, amely az elmúlt huszonöt évben ismét „összenőhetett” a burgenlandi területekkel. A rendezvény ennek a testvéri és szívélyes együtt élésnek egy kis darabkája. A soproniak számára ez az ünnep az összetartozás érzését is magával hozza. Úgy gondolom, hogy az együttes tervezés és kivitelezés pedig elősegítheti és megerősítheti a gyülekezeteken belüli közösség építését és megélését is.

– Nagyon elfáradt?

– Nem jobban, mint a többiek, akik az ünnep sikeréhez bármi módon hozzájárultak, és nem jobban, mint azok, akik eljöttek, és most – sok szép élményt begyűjtve és kellemesen elfáradva – hazatérnek. Az pedig kiemelt dolog jó érzés, amikor az ember



hátradőlhet, és végre felsóhajthat: bár egy kicsit kimerültem, de megér-

te, mert ez a mai igen-igen tartalmas és egyben hitmélyítő nap volt...

– Az Evangélikus Élet olvasói számára a Gusztáv Adolf-ünnep alig ismert alkalom. A Young-GAF kifejezés pedig még ennél is idegenebbül cseng. Ildikó, Ön hogyan értelmezné, mi van az idegen kifejezések mögött?

– A Gusztáv Adolf-ünnepség „kistestvére” az egész napos Young-GAF rendezvénysorozat, amely párhuzamosan fut a felnőttek rendezvényével. A Gusztáv Adolf-ünnep nem „nyugdíjas-találkozó”, bár döntő többségében az idősebb korosztály van jelen az alkalmakon. Ha fiatalítani és változtatni akarunk egy ilyen komoly tradíciókkal rendelkező ünnepség résztvevőinek az arányán, akkor nem elég, ha kiteszünk néhány színes ceruzát a gyerekeknek egy asztalkára. Nekik való, számukra is izgalmas, őket is érdeklő programokat kell biztosítani.



– Éspedig?

– A gyerekek és a fiatalok nem a nagy, a közös nyitó istentiszteleten vettek részt, hanem egy fiatalosabb, a kor-

osztályuk nyelvén megszólaló alkalmon, ahol az ő ízlésüknek megfelelő vagy ahhoz közelebb álló zenei kíséret volt. Ennek megfelelően a Crazy Angels nevű, határ menti – lépesfalvi, ágfalvi és bánfalvi – fiatalokból álló zenekar játszott mind a nyitó-, mind a záróahítaton. Az elmúlt hónapokban ezek a fiatalok jótékonyági koncerteket szerveztek Ausztriában, hogy az ott befolyt összegből támogatni tudják ezt a Gusztáv Adolf-ünnepséggel párhuzamosan futó alkalmat. A Fő téri színpadon is folyamatosan megy műsor a Young-GAF szervezésében. Fellépnek – többek közt – a líceum német színjátékai, a soproni Hunyadi János Evangélikus Óvoda gyermekei, a Juventus ifjúsági fúvószenekar és a Testvériség néptáncgyűttes. Az Eggenberg-ház udvarán maszkokat készítenek, barkácsolunk, beszélgetünk, ját-

szunk és sütünk-főzünk. A Fő téren pedig a legkisebbek két hatalmas légváron ugrabugrálnak.

– Lesz Young-GAF rendezvény máskor és másutt is Magyarországon?

– Várhatóan igen. Mi, a mostani szervezők és a Crazy Angels a soltvadkerti Szélrózsán is ott leszünk. Egy nemzetközi sátrat fogunk „üzemeltetni”, amelynek a határ mentén szerveződött, osztrák és magyar fiatalokból álló ifjúság lesz a házigazdája. Szeretnénk otthonosabbá tenni a Szélrózsát a magyarul nem értő külföldi vendégek számára is.

– A mai nap során a leggyakrabban használt kifejezések közé tartozik a „határ” szó. Összetett szavak és szókapcsolatok garmadát képezik belőle: határhelyzet, határ menti, határon átvélő, határtalan... Minden olyan ideálisnak tűnik. Valóban az?

– Ahogy vesszük. Egészen biztosan ideálisabb, mint ha harminc

vagy negyven évvel ezelőtt kellett volna megszervezni Sopronban egy ilyen programsorozatot. Persze az idealistól még messze vagyunk. A nyelvi és kulturális különbségek ma is határvonalat húznak közénk. Az azonban rajtunk is áll, hogy ez a határvonal mennyire vékony vagy mennyire vastag.

Mostanság a Crazy Angels minden napjaiba látok bele közelebről. Az osztrák és a magyar fiatalok között újra és újra rácsodálkozom arra, ahogyan szép lassan lebontogatják maguk között a falakat. Az együttes első néhány hónapja a közös zenélésről szólt. Mára barátságok és szerelmek szövődtek közöttük. Nem csak a próbákon találkoznak, a szabad idejüket is együtt töltik. És az is természetes a számukra, hogy együtt jönnek a Szélrózsára. Sőt az is, hogy együtt böngészik az európai egyetemek felvételi tájékoztatóit.

■ HEINRICHS ESZTER

## Háromfalusi gyökerek

► Folytatás az 1. oldalról

A hagyományünnep alapját tulajdonképpen a három faluban járt *boricatánc* képezte. Erről szólt a nyitónapon az a beszélgetés, amelyen a *Brassói Lapok* főszerkesztőjének, *Ambrus Attilának* a vezetésével a tánc múltjáról és identitásformáló szerepéről osztották meg ismereteiket az egybegyűltekké szakemberek. A különböző kulturális műsorok a tatrangi templomban, a zajzoni egyházi kultúrházban, illetve a pürkereci színpadon voltak láthatók, a gyereke-

ket pedig Pürkerecen tanították a kézművesség hagyományaira. Tehát a szervezésből a „zárások” (Tatrang), a „rozsdások” (Zajzon) és a „meszesek” (Pürkerec) egyaránt kivették részüket, ezzel is jelezve, hogy Háromfalu csángó közösségei egységet képeznek.

A közösségek összetartozását nem csak a hasonló szokások, a hasonló viselet jelzi. Közös gyökér az evangélikus hit, amelyet vasárnap ünnepi istentiszteleten vallottak meg az oltszakadati és orosházi vendégekkel egyetemben.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR



## Hagyományok ünnepe

► A gombamód elszaporodott falunapokkal ellentétben, amelyeken jobbra az ünnepnek már csak a hagyományát próbáljuk mi, tudósítók tetten érni, a barcasági (Erdély, Brassó megye) Háromfaluban a tatrangi, zajzoni és pürkereci evangélikus egyházközösség közös szervezésében június 13–15-én megtartott rendezvény tartalmas, érték- és – amint számos helyi résztvevő elmondta – remélhetően hagyományteremtő is volt.

„Az ünnep során felvonultatjuk Tatrang, Zajzon és Pürkerec még élő hagyományait, szokásait. Bemutatjuk a tojásírást, boricajárást, valamint a népi viseleteinket, táncainkat és játékaikat, de nem maradnak el a helyi gasztronómiai ínyencségek sem” – állt a meghívón, s bizony bánhatja, aki ellenállt a csábításnak. Az utóbbi évek egyik, ha nem a legrangosabb seregszemléjéről maradt le.

\*\*\*

Pénteken, június 13-án a tatrangi gyülekezeti teremben az egyedi háromfalusi szokás, a boricázás múltját, jelenét ismertették, jövőjét latolgatták néprajzkutatók és régi boricások. *Könczei Csilla*, a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem antropológusa, a *Kulturális identitás, rítus és reprezentáció a Brassó megyei Háromfaluban* – *A boricázás* című könyv szerzője a boricázók viseletének változásáról, a táncosok által használt kellek, a „lapocka” metamorfózisáról beszélt.

Könczei Csilla megvallotta, hogy a boricázás – kisebb-nagyobb megszakításokkal – szinte egész eddigi életét végigkísérte. Hétfaluban 1979-ben, tizenhat éves korában járt először. Akkor hallotta először a boricázás zenéjét *Sára Aladár* előadásában,

és akkor találkozott a boricatáncal, amelyet – mivel minden általa korábban ismerttől eltért – erősen furcsálott. 1982 szeptemberében *László Csabával* visszatért Háromfaluba, és megkereste azokat a *vatáfokat*, azaz táncvezetőket, akik jól ismerték a boricát, és a beszélgetések, valamint a közös táncolások alapján írásban rekonstruálta a tatrangi, pürkereci és zajzoni boricázás folyamatát, térformáit, táncleírásait és vezényszavait.

*Kosztai István* brassói evangélikus lelkész régi boricázás emlékeit mesélte el. Ő már gyerekkorától hegedűsként csatlakozott a boricajárókhoz. A négyfalusi *ifj. Magdó János* arra emlékezett, hogy a háromfalusiak rendszeresen jártak utcájukban a boricával, amely a városá nőtt Négyfaluból már évtizedek óta kihalt.

A beszélgetés konklúziója: korántsem zárult le a téma kutatása, a különböző intézményekben és személyeknél tárolt és őrzött adatok gyűjtése, közzététele nagyban elősegítheti a hétfalusi emberek és a boricázás mélyebb megismerését és jövőbeli tanulmányozását.

\*\*\*

A tatrangi gyülekezeti teremben a Camera Club Sicolorum fényképezőcsoport életképeinek tárlatát

*Bartha Ártipád*, a Brassói Szépművészeti Múzeum igazgatója nyitotta meg.

A tatrangi tájház ezentúl berendezett csángó szobával várja a látogatókat. Érdekes adalékokkal szolgál és tárgyi emlékeket sorakoztat fel a máshonnan érkező, néprajz iránt érdeklődők számára, de azoknak a helybélieknek is, akik elődeik életmódjára, -körülményeire kíváncsiak.

A tatrangi templomban a sepi-szentgyörgyi *Mácsafej* együttes koncertjét hallhatta a közönség. A *Mácsafej* a háromfalusi csángó költő, *Zajzoni Rab István*, illetve erdélyi költők megzenésített verseit tolmácsolta. A *Zajzoni Rab*-versek dallamát háromfalusi énekek ihlették.

\*\*\*

Június 14-én, szombaton délelőtt a gyermekeké volt a tér. A pürkereci kultúrházban megismerkedhettek a tojásírás, a bútorfestés, a fafaragás, a nemezesség rejtelmeivel. Beavatták őket az íjászat művészetébe, népi játékokat játszhattak, és barantabemutatón vehettek részt.

Este a zajzoni kultúrházban – a *HMIK Band* műsora után – bemutatták az oltszakadati fonót. Megtanították a moldvai körtáncot. Fellépett a *Harmadik* zenekar.

\*\*\*

Szentháromság vasárnapján a Zajzon hídján találkoztak a pürkereciek, tatrangiak és zajzoniak, azon a ponton, ahol a három barcasági csángó falu összeér. A *Mi fúvószenekar* ritmusára vonult fel Pürkerec főutcáján, a dombon álló evangélikus templomig a népviseletbe vagy ünneplőbe







# Fejépe Háromfaluban

öltözött sok száz helybéli csángó, illetve vendégeik.

Az 1883-ban épült templomban a pürkereci evangélikus lelkész, *Hankó Szilamér* köszöntötte az egybegyűlteket. Elmondta: fél esztendeje született meg a hagyományok ünnepeinek gondolata, s az előkészületek mindhárom faluban már régóta tartanak. „Ez a mi ünnepünk. Ünnepeljük, hogy vagyunk, és ünnepeljük őt, akinek kegyelméből létezünk. Megláthatják ma a csángó léleknek azt az arcát, amely ott lakik a szívünk mélyén, s amely szép és jó, élni akarást sugároz, azt az élni akarást, amelyet a Teremtőtől kaptunk” – mondta *Hankó Szilamér*.

*Adorjáni Dezső Zoltán* erdélyi evangélikus-lutheránus püspök hirdette az ígét. Utalt a Zajzon hídjánál kezdődött felvonulásra. „Elindultunk együtt egy cél irányába, és ez a mai világban nagyszerű dolog. Ma Jézust követünk, és aki Jézust követi, az Isten útján levő népe. Isten előtt örömmel együtt felvonulni: ez az igazi kereszténység. Az öröm ma nagyon ránk fér. Az Isten előtt együtt örvendeni erősít és újjáéled” – mondta a püspök.

*Adorjáni Dezső Zoltán* a romániai magyar evangélikus egyházat élő szőlőtőhöz hasonlította, melynek egészségesek a gyökerei. „Erre a gyökérre nagyon kell vigyázni! Nem szabad kitépni, átültetni, hanem ellenkezőleg, ápolni kell!”

Az evangélikus-lutheránus püspök a hagyományok fontosságáról beszélt, és figyelmeztetett: „A hagyomány akkor fogja betölteni szerepét, ha élünk. Életet kell kapni bennet, máskülönben múzeumi tárggyá válik, amelyet el lehet vetni, ki lehet se-

lejteni. Egyedül az élő hagyomány az, ami megtartja a közösséget. Az ember csakis közösségben élhet teljes életet. A kereszténység közösségi jellegű.

Csodálatos, hogy a szórványban milyen közösségi élet van. Folyik az értékteremtés és élő a jövő ígérete. Téved az, aki azt mondja, hogy a szórványéletben, a szórványéletet fel kell adni. Felvetődik a kérdés, honnan van ez a hatalmas életerő népünkben. Onnan, hogy egészséges gyökereink vannak. A legmélyebb gyökér az Isten, a megkapaszkodó erő a hit. A szőlővessző csak akkor terem, ha benne van a szőlőtőben. Ma minden erőnk ebben a gyökérben van. Szőlőtőben maradni annyi, mint helyben maradni!” – mondta a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke.

Az orosházi testvérgyülekezet üdvözlétét *Ihász Beatrix* lelkész tolmácsolta. Ajándékként felhangzott *Bizet Agnus Dei* című műve. Orgonán játszott *Lestyán Mihályné*, és *Kőszeghy Németh József* énekelt.

*Zelenák József* esperes üdvözlésében elmondta: a háromfalusiak bizonyították, hogy egymás terhét viselve nagy dolgokat képesek megvalósítani. *Hegedűs Csilla*, a Román Művelődési Minisztérium államtitkára arra emlékezett, hogy néprajzkutató nagymamája ötven évvel ezelőtt járt Háromfaluban, és lefényképezte a csángók gyönyörű kincseit. „Akiknek ilyen értékeik vannak, mint önöknek, azoknak nem kell terveket szöniük, hogy elmenjenek innen” – mondta az államtitkár.

*Szász Jenő*, a budapesti Nemzetstratégiai Kutatóintézet igazgatója kifejtette: „Ha a mi küldetésünk az,

hogy itthon maradjunk, akkor a múlt és a jövő a jelen ünnepében összekapcsolódik. Sohase tegyük le a Jóisten-től küldetésként kapott keresztet!”

*Brendus Réka*, a magyar Belügyminisztérium nemzetpolitikáért felelős államtitkárságának fősztályvezető-helyettese *Répás Zsuzsanna* államtitkár üzenetét tolmácsolta. Elmondta: „Közös feladatunk és célunk, hogy minden magyar megmaradjon a nemzet kebelében. A szórványban élők sorsa nem könnyű, de a mai rendezvény azt bizonyítja, hogy a Barcaságon van magyar jövő.” Ezt a felismerést erősítette meg Magyarország budapesti nagykövete, *Zákonyi Botond*: „Jó úton járunk afelé, hogy összefogásra kés, imádkozni is képes, egységes nemzet legyünk.”

A templomozás után a pürkereci közösségi központ udvarán felállított szabadtéri színpadon a háromfalusi boricások (senior és junior csapatok) bemutatták a hagyományos csángó táncot, láthattuk a csángó leányok táncát és a *Búzavirág* néptáncgyüttes műsorát.

\*\*\*

„Ilyen ünnepünk eddig soha nem volt, de reméljük, jövőre újra lesz” – mondták többen is elismerően, s dicsérték a három evangélikus lelkész – a tatrangi *Székely Levente*, a pürkereci *Hankó Szilamér* és a zajzoni *ifj. Domokos Jenő* – ötletét, együttműködését, az ötlet megvalósítását. A hagyományok ünnepe hagyományos ünnepé válhat Háromfaluban. A rendezvény fővédnöke, *Adorjáni Dezső Zoltán* erdélyi evangélikus-lutheránus püspök erre vállalt is tette.

■ AMBRUS ATTILA



Balról jobbra: *Székely Levente* (Tatrang), *Hankó Szilamér* (Pürkerec) és *ifj. Domokos Jenő* (Zajzon) evangélikus lelkész



# Bizalom, sáfárság, méltó elismerés

*Egyháztáji program a református egyházban*

■ DR. KOCSIS ATTILA

A minap furcsa kérdéssel fordult hozzám az egyik régen látott lelkész testvérem: „Téged korábban is érdekelt a gazdálkodás? Mi vezetett erre az egyházban eddig nem ismert szolgálati területre?” Egy éve már, hogy a Magyar Református Szeretetszolgálat (MRSZ) *Egyháztáji programjának* vezetője vagyok, sok mindenki-vel találkoztam az elmúlt hónapokban, de rajta kívül senki nem szegezte nekem ezt a kérdést.

Sok idő nem volt, hogy bővebben kifejtssem, így csupán annyit válaszoltam: ez a szolgálat nem a gazdálkodásról szól, hanem annak a helyzetnek a felismeréséről, hogy a termelésből, gazdálkodásból élő egyháztagjaink termékeinek piacra jutási lehetőséget biztosítsunk. Ugyanakkor a jó minőségű, házias készítményeket, termékeket kereső városi, kisvárosi gyülekezeti tagjaink megtalálhassák a számukra kedvező árakon kínált árukat.

Folytattam volna tovább, de akkor többen jöttek, és kettőnk beszélgetése megszakadt. Megragadom az alkalmat, és ha már lelkész kollégámnak nem fejthetem ki bővebben a választomat, az *Evangelikus Élet* olvasóival osztom meg gondolataimat. Megtisztelő számomra, hogy ebben a körben is beszámolhatok arról, hogy az MRSZ egyik legfiatalabb szolgálati ága milyen új szempontok figyelembevételével folytatja munkáját.

\*\*\*



Az *Egyháztáji program* egyike annak a négy nagy szolgálati területnek – az önkéntes szolgálatok koordinálása, katasztrófaelhelyeztetés elhárítása és megelőzése, segélyezések mellett –, amelyek a mai magyar társadalom élethelyzeteire és élethelyzeteiben válaszokat, megoldásokat kínálnak a hozzánk fordulóknak. Számos példát említhetnék: *Kék vödör* adventi adománygyűjtő program, önkéntes diakóniai év, a szerbiai árvízkarok elhárításában végzett áldozatos munka, iskolatáska-akció, és a sor hosszasán folytatható lenne.

Térjünk azonban vissza az eredeti kérdéshez – mi is ez a már elnevezésében is kicsit meghökkenítő program? A 2006-ban alakult Magyar Református Szeretetszolgálat, együttműködve az Ökogyülekezeti Tanáccsal, éveken keresztül indította a kezdeményezést, amelynek röviden összefoglalható lényege az, hogy kapcsolati hálót építsen ki a termelők és fogyasztók között. A felmerü-

lő igények és a kínálkozó lehetőségek világossá tették: ezt a programot tovább kell vinni, ki kell teljesíteni, és egyre többeket bele kell vonni.

Így indult el 2013 nyarán az egyháztáji vásárok sora. A debreceni református gyülekezet templomának udvarán megszerveztük az első vásárt. Minden szempontból ideális – egy hatalmas lakótelep közepén lévő, könnyen megközelíthető, tágas tereket kínáló, játszótérrel rendelkező – helyszínt sikerült találnunk. Ennél azonban fontosabb az, hogy a lelképásztor és a presbitérium is felismerte: a program látszatra rendhagyó, ugyanakkor óriási lehetőségeket kínál.

A sokak számára eddig csak szakrális tér immár közösségi térre változott. Követlenebb formában lehetett találkozni ismerőssel és csak látásból ismerttel, be és meg lehetett mutatni a mindössze húsz éve épített modern templomot azoknak, akik addig csak mellette elsétálva vetettek rá pillantást. Szombat délelőttönként a gyülekezet önkéntesei szeretettel és nyitottsággal fogadták és kalauzolták az alkalmanként több száz vásárlót.

Főleg az őszi, kéthetente megtartott vásárokon volt időnként már zavarba ejtően nagy az árubőség, a termékínál. Pár száz méterrel odébb van egy naponta kinyitó piac, amelynek jó értelemben véve konkurenciája lett az egyháztáji vásár. Kedvezőbb árakkal, friss termékekkel, házias ízekkel és barátságos mo-

sollyal olyan emberek bizalmát is sikerült megnyerni, akik először idegenkedve tekintettek erre a „furcsa” kezdeményezésre. Visszatekintve azt mondhatjuk – és egyben ez a reményünk is –, hogy a vásárookra a jövőben is elismeréssel tekintenek mind a termelők, mind a fogyasztók.

\*\*\*

Mi is az, ami különlegessé teszi az egyháztáji vásárokat, miben különböznek a gombamod szaporodó helyi, termelői piacoktól?

Az első és talán a leglényegesebb alapelv, hogy kikerüljük a haszonelvű kereskedést. Egyszerűbben fogalmazva: ne a felvásárlók jussanak érdemtelen haszonhoz. A másik, hogy bizalmi kapcsolat alakuljon ki a termelő és a vásárló között. Fontos tudni, kitől vettem, amit vettem, honnan származik a termék. Mennyivel többet, emberibbet jelent, ha ismerős arcokat látunk az asztalok mindkét oldalán!

\*\*\*

Napjainkban sokat használt kifejezés a „minőségbiztosítás”. Valóban fontos, hogy mind a termelő, mind a termék kiállja a minőség próbáját, ne legyenek kifogások, reklamációk. Hogyan tudunk minőséget biztosítani? A termelőktől azt kérjük, hozzanak lelkési ajánlást magukkal. A lelki-



A következő gondolat visz át bennünket a mindennapokból a Szentírás világába – sáfarkodjunk jól értékeinkkel, a nekünk adott lehetőségekkel és képességekkel. Munkáljuk meg a nekünk adott földet, de ugyanakkor vigyázzunk is rá, ne mérgezzük, ne fertőzzük meg. Gondoljuk át, mit teszünk a fölösleggel, ne pazaroljunk, ne szemeteljünk. Szép példákat láttunk arra, hogy amikor a gyümölcs, zöldség nem fogyott el a vásárok alkalmával, a maradékot a termelők átadták a szeretetszolgálatnak, hogy jó belátásunk szerint ajándékozzunk meg rászorulókat, juttassuk el szeretetotthonokba.

Végül, de nem utolsósorban azt valljuk, hogy a „méltó a munkás a maga bérére” bibliai tanítás alapján a termelők jussanak hozzá erőfeszítéseik jutalmához. Hadd legyen öröm a munkában és a munka gyümölcsében, legyen értelme dolgozni és mások számára is munkalehetőséget biztosítani.

Úgy látszik, a fentiek értő fülekre találtak: a tavaly őszi „tesztprogram” után idén tavasztól számos más helyen nyithattuk meg az egyháztáji vásárok sorát. Mátészalka, Mezőcsát, Miskolc (lám, csupa M betűs helység), Naszály, hamarosan Tata, Budapest-Árpádföld református gyülekezete döntött úgy, hogy gyülekezeti tagjaik lelki tápláléka „beszerzésének” helyszínein a testi táplálékhoz való hozzájutást is segítik. Jogos igényünk, hogy hamisítatlan lelki táplálékhoz jussunk, tiszta evangélium hirdetésék közöttünk. Ehhez hasonlóan, szeretjük, ha tiszta, jó minőségű és egészséges élelmiszerek kerülnek asztalunkra.

A szeretetszolgálat ennek a programnak a szervezésével és támogatásával azt kívánja egyértelművé tenni, hogy gyülekezeti tagjaink számára új lehetőségeket kínál termelőknek és vásárlóknak egyaránt. Az új értékesítési lehetőségek megteremtésével új forrásokhoz jutnak a termelők és a termékeket feldolgozók. Talán nem is szükséges hangsúlyozni: ha gyülekezeti tagjaink tehetősebbek, az gyülekezeteink számára is kedvezőbb környezetet jelent.

\*\*\*

pásztorok ember- és helyismeretében bízva nyugodtak lehetünk afelől, hogy biztos hátterű és eredetű termékekhez jutunk becsületes, lelkiismeretes termelők munkájának eredményeként.

miatt igen sokan vannak, akik számára ez nagy segítség, hiszen a jó minőségű vetőmagok beszerzése jelentős kiadásokkal jár. Nagycsaládok, munkanélküliek, roma családok élet-helyzetének könnyítését szolgáljuk



Az ökumenéjegyében természetesen elfogadjuk más felekezetű lelkészek ajánlását is, ezzel is bizonyítva, hogy ezen a területen is keressük a testvéri együttműködés lehetőségeit. *Egyháztáji vásár* és *Luther market* – talán vissza nem tért alkalom egymás értékeinek megmutatására, az egymás értékeivel való gazdagításra!

Az *Egyháztáji program* másik fontos támogató kezdeményezése a *Bő esztendő vetőmagprogram*. A tavasz folyamán külföldi és hazai adományozók segítségével négyszázötven család számára tizenötféle kerti ve-

ezzel a programmal. Az elkövetkező hetekben törekszünk arra, hogy meglátogassuk a családokat, kérjük a véleményüket, javaslatukat, hogyan tervezzük a jövő esztendőt. A program elfogadottságát és jogosultságát az is jelzi, hogy már megtörtént az első felajánlás a következő évre, nagyobb mennyiségű vetőburgonya formájában...

\*\*\*

Mindezek után bizonyára sokan kíváncsiak rá, hol juthatnak több információhoz, hol lesz a következő vásár.



tőmagból álló egységcsomagot juttatunk. Huszonöt gyülekezet, anyaotthon, gyermekotthon, roma közösség, iskolák részesültek az adományokból, szerszámokból és kertműveléshez szükséges eszközökből. Közel kétezer személy számára biztosítjuk – saját munkájuk eredménye, saját erőfeszítésük révén is – egész évre szólóan a friss zöldségeket.

Érzeljük, hogy anyagi helyzetük

Az *egyhaztaji.hu* honlapon, illetve az *info@jobbadni.hu* e-mail címen széles körben lehet tájékozódni munkánkról, a lehetőségekről, a kapcsolatfelvétel módjáról. Az érdeklődők, termelők és vásárlók június 21-én Budapest-Árpádföldön, a XVI. kerületben látogathatnak el soron következő vásárunkra. Testvéri szeretettel várjuk az *Evangelikus Élet* olvasóit is ezekre az alkalmakra!

*Dr. Kocsis Attila* református lelképásztor korábban számos gyülekezetben (Felsőnyáradon, Berekfürdőn, Mezőtúron) szolgált; dolgozott a Debreceni Református Kollégium főigazgatójaként, illetve lelkészként és esperesként Perth Amboyben (USA) az elmúlt évtizedekben. Jelenleg a Magyar Református Szeretetszolgálat *Egyháztáji programjának* igazgatója. Felesége szintén lelképásztor, öt gyermekük és két unokájuk van.



# NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

## Fürj

Öklömnyi madár, az egyetlen vonuló tyúkfélének. A fácán, a fogoly vagy a császármadár télire is nálunk marad, a fürjecske minden ősszel nekivág – ha nem is a nagyvilágnak, de egészen Észak-Afrikáig repül.

A tenger felett alacsonyan repülő, holtfáradtan érkező madarakat azonban hálókkel és puskákkal várják, hogy lelőjék őket. Korábban irtózatoss pusztításokat végeztek közöttük, Egyiptomban például 1920-ban csak a hivatalos statisztika szerint több mint hárommillió fürjet mészároltak le, de a valós számok ennél valószínűleg jóval nagyobbak voltak. Európában sincsenek biztonságban: lövik őket Olaszországban és Görögországban, Franciaországban és másutt is. Számuk ennek megfelelően hazánkban is nagyon megfogyatkozott.

Fürjeink tavasszal, április második felében érkeznek, és a rét fűvéből ha-



### MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

görény, de sok kárt tehetnek bennük a faluból elkóborolt kutyák is. Sok veszély leselkedik a csibékre is, pedig kevés olyan bájos látvány van, mint az apró csibéit vezető fürj. Egy alkalommal a Heves megyei Bükk-szent-erzsébet határában előttem futottak



RAJZ: BUDAI TIBOR

marosan felhangzik a fürjkekások kedves „pitty-palatty” hangja. Nemcsak nappal, hanem éjszaka is szólnak.

Fürjet megpillantani csak ritkán lehet, mert a fű között bujkálnak, és csak megszorítva repülnek fel. Gyommagyakkal és apró rovarokkal táplálkoznak.

A párok évente többnyire kétszer költenek. A tojó a rét fűvében, lucerna- vagy lóheretáblában kis mélyedést keres, majd beleül, és addig forgolódik, míg a fészket formára nem alakítja. Ekkor fűszálakkal szégyényesen kibéleli. Tojásait májusban rakja le, és a kotló madár annyira szorosan ül rajtuk, hogy a kaszálogépek nemegyszer elpusztítják.

Mint minden talajon fészkelő madárnak, sok természetes ellensége is van. Kifoszthatja a fészket a róka, a

át a mezei földúton. A tyúk szaladt, a parányi csibék szinte gurultak utána, és pillanatok alatt eltűntek a kaszáló hullámzó fűtengerében.

A májusi első költést követően a tyúk a nyár folyamán még egyszer rakhat tojásokat. Az őszi vonulás augusztustól októberig tart.

Hazánkban védett, természetvédelmi értéke ötvízezer forint.

■ SCHMIDT EGON

### Kérdések

1. Mit gondolsz, hány tojás van a fészkekben?
2. Milyen színűek a tojások?
3. Hány nap alatt kelnek ki a csibék?

Válaszok: 1. kilenc-tizenhárom; 2. sárgás alapon fekete barna foltosak; 3. 17-18 nap alatt.

## Péter

► Mostani ötrészes sorozatunk végéhez értünk. Jézus egyik tanítványának, Péternek az életéből idéztünk fel eseményeket. Mindegyik történethez egy-egy rejtvény is tartozott. A helyes megfejtéseket összegyűjtve, mind az ötöt együtt küldjétek el szerkesztőségünk címére (1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.

### GYERMEKVÁR



5.

Pünkösd ünnepe után Pétert az Úr különleges adományokkal ruházta fel.

Péter egy nap Jánossal együtt felment a templomba a délutáni imádkozás idején. Akkor vittek oda egy születése óta sánta embert is, aki minden nap a jeruzsálemi templom Ékes kapunak nevezett bejáratánál koldult, hiszen dolgozni nem tudott. Pétertől is Jánostól is kért alamizsnát.

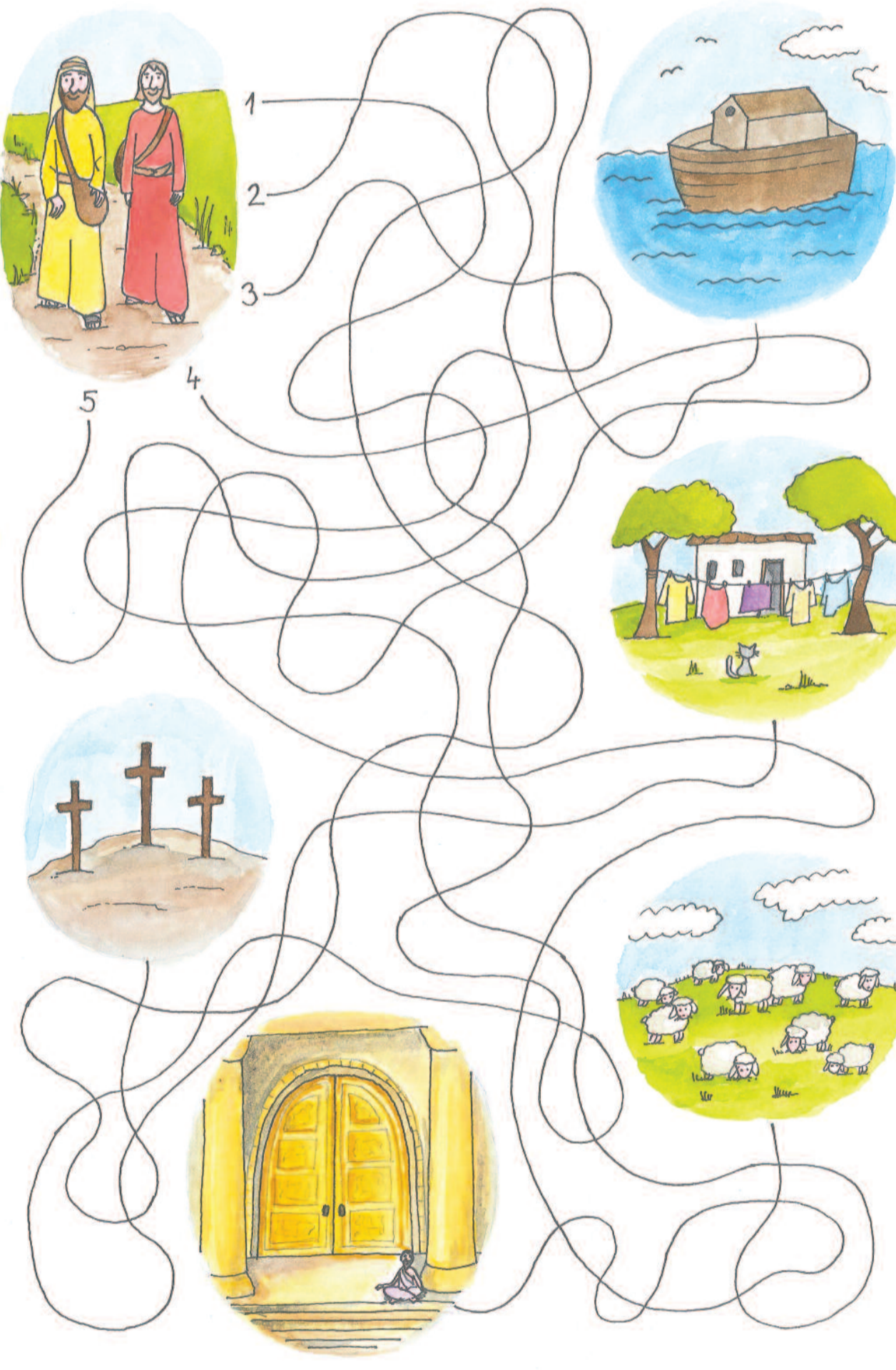
Péter azt mondta neki:

– Nézz ránk!  
A koldus felnézett, mert azt hitte, kap tőlük valamit.  
– Ezüstöm és aranyam nincsen – mondta Péter –, de amim van, azt adom neked: a názáreti Jézus Krisztus nevében kelj fel, és járj!

Akkor a jobb kezénél fogva fel emelte a koldust, akinek abban a pillanatban meggyógyult a lába! Talpra állt, és örömeiben ugrándozni

kezdett, miközben az Istent dicsőítette. Ujjongva beszaladt a templomba is, ahol mindenki csodálkozva nézte, mert felismerték benne a kéregető sántát.

**Melyik úton jut el Péter és János az Ékes kapuhoz?**



RAJZ: JENES KATALIN



## LVSZ-tanácsülés

Az indonéz Medánban tartotta ülését június 10. és 15. között a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) Tanácsa. A két nagygyűlés közötti legfőbb döntéshozó testületnek ötven szavazati jogú tagja és számos tanácsadója van. A konferencia úr-vacsorai istentisztelettel kezdődött a legnagyobb indonéz evangélikus közösség, a batak egyház (HKBP) egyik templomában, majd a résztvevők a „Mint a folyóvíz mellé ültetett fa” (Zsolt 1,3) bibliai mottó jegyében tartották meg tanácskozásiukat. A központi téma az éves jelentések elfogadása mellett a 2017-es jubileumi év és azon belül a namíbiai Windhoekba tervezett tizenkettedik nagygyűlés előkészítése volt. A tanácsülésen részt vett dr. Fabiny Tamás püspök is, a szervező egyik alelnöke. Az egyik délután – dr. Munib A. Younan jeruzsálemi püspöknek, az LVSZ elnökének vezetésével – néhány résztvevő ellátogatott a batak egyház egyetemére, ahol rövid időre bekapcsolódtak a diákok szabadtéri kiscsoportos bibliatanulmányozásába is (képiünkön). Vasárnap számos delegátus a vendéglátó egyházak gyülekezeteiben hirdette az igét. (A tanácskozásról és az indonéz evangélikusok életéről következő számunkban olvashatnak beszámolót.)



HIRDETÉSEK

### Az Ipolyi Arnold kör összejövetele Dunaföldváron

Az Ipolyi Arnold Magyar Mitológiát Feltáró Vallástörténeti Kör június 30-án (hétfőn), 18 órakor tartja összejövetelét a dunaföldvári evangélikus parókián (Templom u. 36.). Alkalmainkkal a nagyváradi püspök munkássága előtt tisztelgünk. Témánk: *Magyar Ízek – De kik is voltak az Ízek?* A részvétel díjmentes. Minden érdeklődőt sok szeretettel várunk.

### Pályázat biológianári állásra

A soproni Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium pályázatot hirdet biológianári állás betöltésére. Szakirányú egyetemi végzettséggel rendelkezők jelentkezését várjuk; az elbírálásnál előnyt jelent az aktív evangélikus gyülekezeti tagság. A gimnázium szolgálati lakást tud biztosítani. Illetmény, juttatás a pedagógusi illetménynek megfelelően.

Az állás elfoglalásának időpontja 2014. augusztus 15. A pályázatotkat önéletrajzzal és az egyetemi oklevél másolatával várjuk 2014. július 15-ig az allashirdetes@bdeg.hu e-mail címre. További információ a tbalazs@bdeg.hu címen vagy a 99/512-430-as telefonszámon kapható.

### Istentiszteleti rend • 2014. június 22.

Szentháromság ünnepe után 1. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.  
Lekció: Lk 16,19–31; 1Jn 4,16b–21. Textus: 2Móz 19,3–8. Énekek: 65., 232.

**Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9.** (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Balicza Iván; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Zay Balázs; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10.** dr. Lászlóné dr. Agod Anett; **Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (úrv.) Megálló nevű ifjúsági istentisztelet; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) dr. Bácskai Károly; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a de. 10.** (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér de. 10.** (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicás Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9.** Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11.** Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kosuth tér 3.** de. 10. Deák László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Horváth-Csitári Boglárka; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11.** Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Buda-keszi, Fő u. 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Fabiny Tibor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Mátraszentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7–9., Fébé Názáret-temploma de. fél 12.** Kertész Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2. (úrv.).  
Összeállította: BALLA MÁRIA

## Hálaadás a hetven homokbödögei évért

► Gyülekezeti napot tartottak a múlt szombaton Homokbödögen a helyi lutheránus közösség és a közeli város, Pápa evangélikus egyházközsége, valamint a pápai Bóra Katalin evangélikus asszonykör szervezésében. A munkaév végén immáron hagyomány az ilyen jellegű, egész napos program-sorozat, az idei mégis rendhagyónak nevezhető. Háromszáz év múltán ugyanis a templomban egybegyűltek köszönetet mondtak azért a hetven esztendőért, amelyet a környékbeli evangélikusok itt „vészelhetek át”; midőn Pápa a katolikus Esterházyaké lett. Merthogy 1714-ben a városbeli lutheránusoknak el kellett hagyniuk templomukat és intézményeiket...

A templomi istentisztelet mellett egyháztörténeti kiállítás, délután pedig a település művelődési házában gazdag program várta a gyülekezeti napra érkezőket. Az eseményt megtisztelte jelenlétével dr. Áldozó Tamás, Pápa város polgármestere is. Köszöntőbeszédében utalt arra, hogy Pápa az idén nyolcszáz éves, s hogy a jubileumi esztendő évfordulós ünnepségsorozatát a helyi evangélikusok is gazdagítják.

A délelőtti istentiszteleten a liturgiában Máthé Csaba Levente helyettes lelkész segédkezett, a kántori szolgálatot Varga Györgyné végezte, az igét – 1Kor 8,57 alapján – Polgárdi Sándor pápai esperes-lelkész hirdette.

A helyi gyülekezet felügyelője, Bana Endre előadásában a falu és az egyházközség érdekességeiről szolt. Példának okáért a templomban található, igényes kivitelezésben megmaradt „pápai padokra” is ráirányította a figyelmet.

Polgárdi Sándor a reformációt követő időszakra tekintett vissza. A refor-

máció és kultúra évében fontosnak tartotta megemlíteni az esperes azt a lelki és szellemi örökséget, amelynek forrását Pápan az 1531-es esztendő jelzi. A városban – első tanítója, Gyzdawyt Pé-



ter vezetésével – ekkor indítottak lutheri szellemben iskolát. Amikor 1714-ben a város az Esterházyaké lett, nemcsak Tóth-Sipkovich János lelkészt üzték el,

hanem 1714. február 15-én az evangélikus egyház épületeinek kulcsait is elérte az uradalmi képviselő...

Páparól történt kiűzetésük után a hitű evangélikusok Homokbödöge gyülekezetébe jártak istentiszteletre, létrehozták a „homokbödögei és pápai összefoglalt augustana confession levő gyülekezetet”, és meghívólevelet is kiállítottak ifj. Hrabovszky Sámuel lelkésznek, a későbbi püspöknek.

A múlt szombati gyülekezeti napon Polgárdi Sándor esperes és Venczel Csaba felügyelő emléklapokat nyújtott át az emlékező gyülekezetek (a homokbödögei, a takácsi és a nagyacsádi) képviselőinek, valamint a helyi és a pápai polgármestereknek.

Nem voltak híján a nap résztvevői a művészi élményeknek sem. A templomban a Csepregi család énekelte, Nagy Tibor és felesége hegedűn és fuvolán játszott, Kapcsándi Klauudia egykori konfirmandus Reményik Sándor Templom és iskola című versét mondta el. A gyülekezeti házban Borbély Lajos presbíter, művész-tanár nyitott meg egy kiállítást, a művelődési házban pedig a pápai Gyurácz Ferenc Általános Iskola citeraköre, illetve a helyi néptáncsoprot mutatkozott be.

Az eseménysort a pápai asszonykör vezetője, Kovács Endre Zoltánné fogta össze, aki minden apróságra ügyelve és nagy lelkesedéssel szervezte meg az együttléteket.

■ POLGÁRDI SÁNDOR

## Parókusai alkalmassági vizsgálat

Soron kívüli parókusai alkalmassági vizsgálatot tartottak június 16-án, hétfőn a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület győri székházában. Hanvay Enikő farádi beosztott lelkész adott számot elméleti és gyakorlati tudásáról. Mivel a vizsgálaton sikeresen megfelelt, mostantól megválasztható parókus lelkéssé szolgáltra.

■ ADÁMI MÁRIA felvétele



Gabnai Sándor esperes, Németh András gyülekezeti felügyelő, Hanvay Enikő és Szemerei János püspök

HIRDETÉS



Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND  
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU



